

מרחב דיגיטלי לשותפויות בין-מגזריות – סיכום מפגש היוועצות

ה' טבת תשע"ט | 13.12.18

ביום חמישי, ה' טבת תשע"ט, 13.12.2018, התקיים מפגש היוועצות בנושא: **הקמת מרחב דיגיטלי לשותפויות בין-מגזריות**. המפגש התקיים בבית 'שיתופים' בנוכחות 12 משתתפים¹. מטרת המפגש הייתה להרחיב ולהעמיק את הידע אודות הצרכים השונים הכרוכים בפיתוח מסוג זה, וכן לבחון הזדמנויות לממשקים עם מערכות טכנולוגיות נוספות בזירה זו. למידת הנושא נערכה באמצעות בחינת שלוש תשתיות דומות הקיימות בזירה הדיגיטלית העכשווית: גייססאר, פרויקט 265 ו- ChangeMakers Connect. להלן עקרי התובנות וההמלצות שעלו במהלך המפגש:

מהלך המפגש

גב' מיכל עוז ארי, מנהלת היחידה לניהול תכניות ושותפויות בין-מגזריות, הציגה את תפיסת ה'משילות' המשתפת ואת תהליכי השיתוף שהתקיימו ומתקיימים במשרד. כחלק מסקירה זו, הוצגו המלצות השולחן העגול בנושא מנגנוני תאום בשגרה ובחרום, במרכזן, **אפיונו הראשוני של המרחב הדיגיטלי לשותפויות בין-מגזריות**, אפיון המורכב מ- 12 פונקציות (ראה/י נספח ב')².

המשתתפים התייחסו לאפיון שתואר לעיל (ראה/י נספח ב') כתשתית אפשרית של המרחב הדיגיטלי שיאפשר קיומה של זירה דינאמית ואטרקטיבית לשותפויות.

בנוסף, התקיימו שלוש קבוצות דיון, לפי שלושה מודלים של מאגרים/תשתיות הפועלים בשטח³, שמתוכם ניתן היה ללמוד ולהפיק תובנות בהקשר למפתחות ההצלחה של מרחב דיגיטלי, שותפים פוטנציאליים, הגדרת מטרות, אזהרות והמלצות כלליות⁴.

עקרי הנושאים שעלו במפגש

1. הכרה בחשיבות תהליכי הדיגיטציה בחברה האזרחית ובמשרדי ממשלה – בשנים האחרונות ישנה מגמה עולמית המתמקדת במיפוי, מתן מענה ופתרונות בזירה הדיגיטלית. מגמה זו מהווה קרקע בשלה להקמת המרחב הדיגיטלי ומימוש הפוטנציאל הגלום בפיתוחו.
2. הגדרת מטרות למרחב הדיגיטלי הבין-מגזרי במשרד החינוך – לצד המידע הייחודי של משרד החינוך (לדוגמה, "מורה נבוכים" ומאגר התכניות), המרחב המוצע מתכלל ומנגיש אינפורמציה שקיימת בצורה מבוצרת ברשת. הגדרת המרחב כממשק שעושה אינטגרציה של המידע, זו מטרה מספיק אטרקטיבית כדי לקיימו.
3. פונקציונאליות המרחב הדיגיטלי הבין-מגזרי – בבחינת פונקציות המרחב, ניכר שחזוקותיו ממוקדות בהגדרתו כמרחב העונה לארבעה צרכים עיקריים⁵:
 - א. מיפוי נושאי ומיפוי תפקידים במשרד.
 - ב. סביבה לעדכון, שיתוף בידע והיוועצות.
 - ג. סביבה מקשרת המעודדת שיתופי פעולה בין ארגוני החברה האזרחית לבין משרד החינוך, ובין הארגונים לבין עצמם בשגרה ובחרום.
 - ד. סביבה אינטגרטיבית המקשרת למאגרי מידע חיצוניים (מאגר התכניות, מידע אודות ארגונים ועמותות בחברה האזרחית, מתנדבים וכדו').
4. מרחב דיגיטלי מזמין, פתוח ושוויוני – מבחינה מהותית, המרחב הדיגיטלי צריך להוות רשת (network) שיתופית המתאפיינת בייצוג הטרוגני של ארגונים ועמותות מהחברה האזרחית תוך שמירה על שיח הוגן ומכבד והימנעות מהעדפות כל שהן.

¹ לרשימת המשתתפים המלאה ראה/י נספח א'

² לאפיונו הראשוני של המרחב הדיגיטלי לשותפויות בין-מגזריות, ראה/י נספח ב'

³ לרשימת המאגרים/תשתיות הדומות ראה/י נספח ג'

⁴ לכלל ההתייחסויות ראה/י נספח ד'

⁵ לתעודף פונקציות המרחב הדיגיטלי ראה/י נספח ה'

5. רלוונטיות והימנעות מהצפת מידע – הכרחי שהמרחב יתקיים בסטנדרטים גבוהים בכל הנוגע למידע המוצג בו:
 - א. רלוונטיות השיח והמידע - הן עבור ארגוני החברה האזרחית והן עבור הציבור הרחב.
 - ב. אמינות המידע – שמירה על איזון בין התמונה שמוצגת במרחב אל מול תמונת המציאות.
6. תאום ציפיות וקביעת 'כללי שיח' – מטבעה של אינטראקציה בסביבה הטרוגנית, תחרותיות הינה אלמנט נוכח וקיים בשיח. בעוד שתחרותיות חיובית מטפחת מוטיבציה והפריה הדדית, המרחב הדיגיטלי עלול להיפך לזירה של התנגחויות ו"סגירת חשבונות". על כן, יש להטמיע תרבות של שיח מכבד.
7. פיתוח המרחב כמערכת פתוחה וגמישה – יש לכוון לפיתוח מערכת פתוחה ואדפטיבית שמתפתחת תוך כדי תנועה, כך שעיקר ההשקעה, ובפרט בשלכיו הראשונים של המהלך, תהיה ברמת התוכן ולא ברמה הטכנולוגית.
8. שיווק המרחב הדיגיטלי – נדרשת השקעה בשיווק ומיתוג המרחב הדיגיטלי.

דיון ואיסוף תובנות ("עשה/אל תעשה")

בחנית המלצות נערכה לפי שלושה מודלים נבחרים: גיידסטאר, פרויקט 265 ו-ChangeMakers Connect⁶. להלן עקרי הדברים שעלו בקבוצות הדיון (נקודות שחזרו על עצמן מופיעות **בהדגשה**):

אל תעשה	עשה	
- הימנעות מהיררכיה - הימנעות מפתרונות מלאכותיים להתמודדות עם תחרותיות - מודרציה – יש להימנע מהמרחב ייהפך לזירה של קיטורים והתנגחויות	- תאום ציפיות תוך הטמעת 'כללי שיח' במרחב - טיפוח קהילה שמייצרת 'רשת' (network) שיתופית - על המרחב הדיגיטלי לייצר תחושה של ביתיות ושייכות לכל בעלי העניין. - ייצוגיות הטרוגנית של גופים מגזרים ומתחומי מומחיות שונים.	אינטראקציה
- יש להימנע מהצפת מידע לא רלוונטי. - יש לפעול לצמצום הפער שבין התמונה שתצטייר במרחב לבין תמונת המציאות בשטח	- איזון בין הרלוונטיות לארגונים/עמותות לבין הרלוונטיות לציבור - חשוב שהמידע המוצג במרחב הדיגיטלי יהיה רלוונטי, נושם, דינאמי ועדכני.	רלוונטיות ואמינות המידע
- יש להימנע מפיתוח פלטפורמה שמגבילה את המשתמש/ת בהשתייכות לכמה קהילות באותו הדומיין	- פיתוח מנגנון למדדי ביצוע (KPI – Key Performance Indicator) לבחינת השגת המטרות ויעדי המרחב שהוגדרו. - פיתוח מערכת אינטגרטיבית שתאפשר התממשקות עם מערכות וסביבות אחרות. - פיתוח מערכת אדפטיבית וגמישה - שיווק ומיתוג - המרחב הדיגיטלי כסטרטאפ - יש להשקיע יותר בתוכן ופחות בטכנולוגיה	אפיון ופיתוח טכנולוגי

את המפגש סיכמה ד"ר גלי סמבירא, **יועצת בכירה ב'שיתופים'**, וציינה שמפגש היוועצות זה הינו מפגש חד-פעמי, עם זאת, מפגש זה מייצר הזדמנות עבור כל הנוכחים/ות להיחשף לשותפות ידע וממשקי עבודה פוטנציאליים להמשך.

⁶ לכלל ההתייחסויות ראה/י נספח ו'

נספח א' - נכחו במפגש (לפי סדר א-ב)

1. אורטל שמרליץ, יועצת פרויקט 265, ישראל דיגיטלית
2. אמיר נתן, מנכ"ל אשוקה ישראל
3. אנצינאלו סלומון, רכזת בכירה אגף ממשל וחברה, משרד רוה"מ
4. דפנה מרקס, מנהל תקשוב ומערכות מידע, משרד החינוך
5. דפנה קלנברג, מנהלת תכנית, אלקא
6. ליאור רגב, מנהל תקשוב ומערכות מידע, משרד החינוך
7. מיכל שטרנברג, מנהיגות אזרחית
8. מירב דדיה-מולד, מנהלת תכנית יתד
9. עדן פוקס, סמנכ"ל ומנהל קהילות הידע והנגשה, כל זכות
10. עו"ד עינת פישר-לאול, מנכ"לית המרכז להעצמת האזרח
11. ענת מופקדי, מנכ"לית ארגון "אנו"
12. שי ולמר, מייסד חברת WEBTIP

נספח ב' – אפיון ראשוני למרחב הדיגיטלי הבין-מגזרי (לשותפויות 12 פונקציות)

1. **מורה נבוכים – מפת התמצאות:**
 - א. משרד החינוך – תיאור ותחומי אחריות היחידות במשרד ו"נאמני השותפויות".
 - ב. המגזר השלישי, פילנתרופיה והמגזר העסקי – מפה נושאית לאיתור גורמים העוסקים בתחום מסוים.

גורם מזין:
המשרד ממפה את עצמו ומעדכן אחת לשנה/שנתיים, במידת הצורך.
המגזר השלישי והמגזר העסקי מעודכנים מתוך הרישום של בעלי העניין.
ארגון יכול לעדכן את רישומו במידת הצורך ואחת לשנה תעשה פניה אוטומטית הממליצה לבחון את ההגדרות של תחומי העניין ולעדכן בהתאם.
 2. **מטרות ויעדי המשרד לשותפות מתוך התכנית האסטרטגית:**
מרחב בו יופיעו מטרות ויעדי המשרד בשתי רמות: פירוט מטרות ויעדים בהם יש למשרד עניין לשתף ו/או לעודד פעולה של ארגוני החברה האזרחית. נושאים בהם המשרד מעוניין להיוועץ טרם קבלת ההחלטה.
גורם מזין: משרד החינוך, בעיקר האגף לתכנון אסטרטגי. אגפים נוספים בתאום עם הממונה על הקשר עם המגזר השלישי.
 3. **מה קורה בשולחן העגול הבין-מגזרי:**
שולחן עגול – עדכונים, שיתוף בידע, היוועצות ועדכונים.
שולחנות נושאים – ליווי ושקיפות בתהליכי השיח הנושאים, עדכון והיוועצות.
 4. **שיח על אתגרים חינוכיים:**
יישום אינטראקטיבי שמאפשר שיחה וירטואלית פתוחה (פורום), בניהול של הממונה על הקשר עם המגזר השלישי.
- היישום יאפשר הצעת נושאים לדיון, וסיון, מיון והגדרה של מנהלי המערכת.
- מטעם המשרד** – כל גורם במשרד, בתאום עם הממונה על הקשר עם המגזר השלישי.

7 חדשות ועדכונים	1 מורה נבוכים: • משרד החינוך • מגזר שלישי • מגזר עסקי
8 שיתופי פעולה בין מגזרים בחירום	2 מטרות ויעדי המשרד לשותפות מתוך התכנית האסטרטגית
9 קישור למאגר התכניות	3 מה קורה בשולחן העגול ובשולחנות הנושאים
10 יש עם מי לדבר	4 שיח על אתגרים חינוכיים
11 רישום בעלי עניין: מבוסס ארגון וכולל פרטים על הארגון, תחומי עניין ומעורבות	5 שוק רעיונות
12 משוב ולמידה מצטברת	6 מדריך השותפות

- מטעם בעלי העניין השונים – כל גורם, בתאום עם הממונה על הקשר עם המגזר השלישי.
5. **שוק רעיונות:**
יישום אינטראקטיבי שיאפשר הצגת רעיון, קריאה לשיתופי פעולה ויוזמות. איסוף תגובות והתייחסויות פתוחות מהמשתתפים.
 6. **מדריך השותפות:**
מדריך המסייע ומכוון לעיצוב תהליכי שותפויות תואמים מטרות ודרכי פעולה.
 7. **חדשות ועדכונים:**
שיתוף באירועים, תהליכים ופעילויות שעשויות לעניין מגוון רחב של גורמים ולהשפיע על פעילותם.
גורם מזין:
כל בעלי העניין - באישור הממונה על הקשר עם המגזר השלישי.
שולחן עגול כללי – הממונה על הקשר עם המגזר השלישי.
שולחנות נושאים – האגף המוביל את השולחן הנושאי בתאום עם הממונה על הקשר עם המגזר השלישי.
 8. **שיתופי פעולה בין-מגזריים בחרום:**
קישורים למנגנונים ומבני פעולה בחרום, בעתיד יקושר למאגר הארגונים ומאגר המתנדבים לאחר שיפותחו.
 9. **קישור למאגר התכניות האינטרנטי (מערכת התכניות החינוכיות).**
 10. **יש עם מי לדבר:** יישום שיאפשר שליחת דוא"ל עם שאילתות, הצעות לדיונים וכדו'.
 11. **רישום:** מערכת חצי פתוחה לנרשמים בלבד (לאחר קבלת הרשאה)
 12. **משוב ולמידה:** מתן פידבק למערכת.

נספח ג' - מודלים של תשתיות קיימות (נקודות שחזרו על עצמן מופיעות בהדגשה)

1. API אתר גייסטאר – מאגר מידע, מיזם של משרד הרווחה.
2. נסח עמותה – מאגר מידע של החברה האזרחית, הפצה למשרדי ממשלה, שת"פ של ישראל דיגיטלית ומשרד המשפטים רישום עמותה ברשם העמותות. דוח מילולי דיגיטלי, מ-2019 כל עמותה מחויבת להגיש את המידע.
3. מודל משותף של הסדנא לידע ציבורי והרשויות המקומיות – מאגר מידע בנושא תמיכות והתקשרויות בין עמותות לבין הרשויות המקומיות.
4. Changemakers Connect - פלטפורמה דיגיטלית של אשוקה. מיפוי אתגרים ודירוג רעיונות. קיים באוסטריה (בינתיים כ-20 ארגונים), לקראת השקה בישראל. מאגר מידע, מיפוי אתגרים ופתרונות. פלטפורמה פתוחה שמאפשרת התממשקות עם אתרים אחרים (גייסטאר).
5. שביל יוזמות – יזמות וחדשנות בעשייה החינוכית.
6. מערכת הפצה למשרדי ממשלה של מאגר גייסטאר (דיוור, פילוח).
7. **Workplace** – פלטפורמה שיתופית (כלי דומה לפייסבוק). פלטפורמה פנים-ארגונית מוכרת. המרכיב האנושי מאוד מרכזי – צריך ללמוד ולרתום אנשים לעבוד איתה.
8. מאגרי נתונים שחשופים לציבור הרחב. BI בתהליך פיתוח. מערכת מידע כוללת.
9. קהילות הידע של **משרד הרווחה** על גבי **Workplace**.
10. קמפיין "מילים עצומות"
11. <https://www.265.org.il/> - זירה לשיתוף ולמי דת עמיתים במיזמים דיגיטליים בין רשויות מקומיות.
12. easyGov - אפליקציה המעדכנת בחקיקה ומדיניות.
13. תקציביזם - <https://act.obudget.org/>
14. מפת היוזמות – יוזמות וארגונים במאבק החברתי, אתר "אנו".
15. יצירת אתר מאבק – פתיחת דפי מאבק להשפעה על קהלים בין מקבלי החלטות והציבור הרחב, אתר "אנו".
16. יתד – מאגר מידע בנושא צעירים בסיכון, בשיתוף עם **משרד הרווחה**. כלי לקבלת החלטות עמותות, משרדי ממשלה וכיו"ב. העמותות שותפות בפיתוח המערכת, CRM לעמותות. מתחילים פיילוט של 5 ארגונים שהמערכות שלהם יתממשקו עם המערכת.
17. Open Data – ישראל דיגיטלי בקול הקורא האחרון – שיתוף ציבורי דיגיטלי.
18. G.I.S gov map – כלי חינוכי שמאפשר יצירת שכבות והטמעת הנתונים באתר.
19. אתר היערכות שיתוף ציבור - משרד רוה"מ. סיון ורדי הציגה פלטפורמות של שיתוף במדינות אחרות בעולם: בריטניה והאיחוד האירופי.

נספח ד' - ניתוח משווה לפי שלושה מודלים של מאגרים/תשתיות דומות

בחלקו השלישי של המפגש התקיימה היועצות בשלוש קבוצות שמטרתה היתה לבחון "במה כדאי ובמה לא כדאי להיות שונים" מהמודלים שהוצעו ע"י המשתתפים/ות. במטרה לזקק תוכנות אופרטיביות, בפעילות זו התנהל דיון קבוצתי בהתייחסות ל-7 השאלות שהוצגו בנייר המלווה לפי שלושה מודלים.

גידססאר	ChangeMakers Connect	265.org.il	
הג'וינט, משרד המשפטים – רשם העמותות, מגזר שלישי	משרד ממשלתי, ארגוני מגזר שלישי, עסקים, קרנות	משרד הפנים, שוויון חברתי – ישראל דיגיטלית ורשויות מקומיות	מיהם השותפים?
האמון שבין ציבור, ממשלה, מגזר שלישי, אנשי מקצוע (רו"ח, עו"ד, שומרי סף)	מחזיקי עניין, משרד החינוך, ארגונים חברתיים, יזמים, בתי-ספר, קרנות	רשויות מקומיות	את מי המאגר משרת?
- כרגע מייצר ידע על כל העמותות בישראל - בתהליכי הרחבה	פתרונות לאתגרים חברתיים: אמצעים - שיתוף ידע על האתגר החברתי, מאגרי פתרונות וכלים ליזם - תהליכי יצירה משותפת ויוזמות לשיתופי פעולה	- מטרות רחבות – - התושב בקצה. - המטרה לקדם נגישות ושוויון לשירותים בישראל. - לקדם חדשנות בשלטון המקומי. - שיתוף ידע כמטרה.	מטרות התשתית ועד כמה הן מזומצמות/רחבות?
- מייצר מידע אמין, עדכני, מבוסס שטח - מייצר מידע הנתפס נטרלי ולכן מהווה "מדורת שבט" goto	- בניה של שותפויות – הקשבה לשטח - בניה של מנגנון קבלת החלטות - הכנת תכנית על בסיס 3 רכיבים: זהות, מבנה והתנסות משותפת	- בנוסף להיוועצות דיגיטלית, מבוסס על מפגשים פרונטליים קבועים (בין 40-70 אנשים), אחת לחודשיים. - מנהל קהילה שמנהל את הקבוצה ומפנה לגורמים רלוונטיים. - איתור צרכים עם הלקוחות – הרשויות עצמן, ובנייה של המענים ביחד עם הרשויות	רכיבי הצלחה
השווק לא מספיק טוב לציבור הרחב. אנשי הברנז'ה כן מכירים		- אגו – הרבה אנשים רוצים לקחת קרדיט - בירוקרטיית יתר בזיהוי תכנים	מה לא כדאי לקחת מהמודל?
- חוסר רלוונטיות - פער בין התייעוד והדיווח לבין המציאות בשטח - כלי לניגוח פוטנציאלי בין הממשלה/רגולטור לעמותות	לדעת לסנן בין עיקר לטפל ברמת הדיונים והשותפויות כדי לא ליצור ספאם וחוסר עניין	- שימוש ביעד ע"י ספקים – יכול להשפיע על מי הספק שיבחר. - תחרות לא חיובית ע"י הרשויות והסתרה של מידע - חשש של אנשי מקצוע לקבל תשובות מאנשים לא מקצועיים (בתוך קבוצה שיתוך במידע) - תחרות על תשומת לב	אזהרות
	- צריך לקחת בחשבון שזה תהליך ארוך טווח - התהליך דורש תחזוק טכנולוגי ואנושי כדי לא לאבד עניין ולגרום ל נטישה - חשוב למדוד אפקטיביות של הפלטפורמה	- בחירת הספק הטכנולוגי עם יכולת לשינוי מתמיד, גמישות ועדכניות - אמצעים ויזואליים - תקשורת עם השטח שמאפשרת לקבל יוזמות ומחשבות והטמעה שלהם במיזם	אחר
- התעדכנות ורלוונטיות - איזון נכון בין רוחב יריעה למקצוענות, ניטרליות ועומק	- מערכת פתוחה - משיכת מידע מפלטפורמות אחרות - הפלטפורמה היא כלי – לא המלכה - מנגנון לניהול קהילה	- תחושה של ביתיות - גורם אנושי מנהל מאחורי הקלעים - תקנון לקהילה והגדרה מדויקת לכללי התנהגות מקובלים	כללי זהב מומלצים

	- רתימה של גופים - ציבוריים לארגוני גג - שיתופיות כערך		
--	--	--	--

נספח ה' – תיעדוף פונקציות המרחב הדיגיטלי לשותפויות בין-מגזריות

(בהדגשה: שמות הפונקציות המוצעות של המרחב הדיגיטלי)

1. מפת התמצאות
מורה נבוכים – תחומי אחריות במשרד ותיאור השותפויות. מפה נושאית של המגזר השלישי, פילנתרופיה והמגזר העסקי;
מה קורה בשולחן העגול ובשולחנות הנושאים – סביבה לעדכון, שיתוף בידע והיוועצות תוך ליווי ושקיפות בתהליכי השיתוף.
2. **שיתופי פעולה בין-מגזריים בחירום** – קישורים למנגנונים, מאגרי ארגונים ומתנדבים.
3. **רישום בעלי עניין לפי הרשאה**.
4. **שוק רעיונות** – יישום אינטראקטיבי להצגת רעיונות, קריאה לשיתופי פעולה ויוזמות.
5. **קישור למאגר התכניות החינוכיות**.
מרחבי שיח
6. **שיח על אתגרים חינוכיים** – מרחב שיאפשר הצעת נושאים וניהול דיונים בנושאים הקשורים לאתגרים חינוכיים.
מטרות ויעדי המשרד לשותפויות מתוך התכנית האסטרטגית – מרחב בו יוצגו מטרות ויעדי המשרד לשתי מטרות: שיתוף ו/או עידוד לפעולה של ארגוני החברה האזרחית והיוועצות טרם קבלת החלטה.
יש עם מי לדבר – יישום ליצירת קשר.

****ציון שחסרה פונקציה המתייחסת לזכויות תלמידים ומורים.**

נספח ו' – "עשה/אל תעשה" – דיון ואיסוף תובנות

עשה	אל תעשה
<u>תחרותיות ותאום ציפיות תוך הטמעת 'כללי שיח' במרחב</u> – יש להגדיר את מטרת המרחב באופן ברור ולקבוע את התרבות ו"כללי שיח" בו. היות וזהו מרחב הטרוגני של שותפויות, יש לשקול שקביעת 'כללי השיח' תעשה בשיתוף בעלי העניין. לצד זאת, נוכח ההטרוגניות במרחב, יש להתוות גישה המעודדת פתיחות והוגנות, כזו שתאזן ותמתן את התחרותיות בין הגופים השונים ותייצר ותשמר שיח בו כולם יוכלו לתרום. <u>טיפוח קהילה שמייצרת 'רשת' (network) שיתופית</u> – יש לטפח סביבה חיה ונושמת שמייצרת מרחב של שותפויות בין המשרד לבין העמותות ובין העמותות לבין עצמן. <u>סביבה אינטימית</u> – על המרחב הדיגיטלי לייצר תחושה של ביתיות ושיוך לכל בעלי העניין. <u>ייצוגיות הטרוגניות</u> – יש לדאוג שהמרחב יהווה סביבה שיתופית בעלת ייצוגיות רחבה ומגוונות של גופים ממגזרים ומתחומי מומחיות שונים. <u>איזון בין הרלוונטיות לארגונים/עמותות לבין הרלוונטיות לציבור</u> – יש לדאוג שהמרחב הדיגיטלי, כ'מדורת השבט' של ארגוני החברה האזרחית, יהיה רלוונטי ושימושי גם לציבור הרחב (לדוגמה, הצגת הפניות לאתרים חיצוניים, מידע ונתונים סטטיסטיים). <u>טיפוח מרחב עדכני</u> – חשוב שהמידע המוצג במרחב הדיגיטלי יהיה רלוונטי, נושם, דינאמי ועדכני. <u>פיתוח מערכת מדידה</u> – יש לפתח מנגנון למדדי ביצוע (KPI – Key Performance Indicator) לבחינת השגת המטרות ויעדי המרחב שהוגדרו. <u>פיתוח מערכת פתוחה וגמישה</u> – פיתוח מערכת אינטגרטיבית שתאפשר התממשקות עם מערכות וסביבות אחרות. ברמת התוכן, מומלץ שהמרחב הדיגיטלי ירכז, ינגיש ויתרום למידע קיים ולא "להמציא משהו מחדש". <u>מרחב דיגיטלי בעל יכולת אדפטיבית</u> – פיתוח מרחב מתקדם וגמיש בעל יכולת טכנית להתעדכן ולהתאים את עצמו לקצב ההתפתחות בזירה הדיגיטלית. <u>שיווק ומיתוג</u> – יש להשקיע בשיווק ומיתוג המרחב ולחשוב על שם אטרקטיבי.	<u>תחרותיות ותאום ציפיות תוך הטמעת 'כללי שיח' במרחב</u> – ○ <u>הימנעות מהיררכיה</u> – במטרה להבטיח שהמרחב ייצר סביבה בה גם ארגונים/עמותות קטנים ו/או חדשים יכולים לתרום לשיח. ○ <u>מודרציה</u> – יש להימנע שהמרחב ייהפך לזירה של קיטורים, מריבות, התנגחויות ו/או התמקדות בסוגיות פרטניות. ○ <u>הימנעות מפתרונות מלאכותיים</u> – לעיתים, במטרה להימנע מתחרותיות שלילית, נשקלת האפשרות להטמיע פונקציות לדירוג ארגונים/עמותות, מומלץ להימנע מכך. <u>מידע לא ממוקד</u> – יש להימנע מהצפת מידע לא רלוונטי. <u>אמינות המידע</u> – יש לפעול לצמצום הפער שבין התמונה שתצייר במרחב לבין תמונת המציאות, ולשאוף שהמרחב הדיגיטלי ישקף באופן אמין את המציאות בשטח. <u>פיתוח טכנולוגי גמיש</u> – ○ יש להימנע מפיתוח פלטפורמה שמגבילה את המשתמש/ת בהשתייכות לכמה קהילות באותו הדומיין ומחייבת אותו/ה לפתוח יוזרים שונים (לדוגמה, WORKPLACE של משרד הרווחה). ○ המרחב הדיגיטלי כסטרטאפ - יש להשקיע יותר בתוכן ופחות בטכנולוגיה. מבחינה תפיסתית, כדי שמוצר יהיה בחזית הזירה הדיגיטלית, יש לפתח אותו באופן מהיר ואינטגרטיבי כך שיאפשר עיצוב ועדכון תוך כדי תנועה. מומלץ להתייחס לפיתוח המרחב הדיגיטלי כאל פיתוח של סטרטאפ, קרי, פיתוח מהיר של הפלטפורמה במטרה לייצר הצלחות קטנות שיתגבשו לכדי מוצר איכותי בזירה. נקודת הפתיחה של פיתוח מסוג זה מתחילה מהגדרה מדויקת וממוקדת של הערך (value) שהמשרד מעוניין לייצר במרחב.